

NIEROWNY (213) *ai*

nierowny (189), **nierowni** (1), nierowny *a.* nierowni (23); nierowni *ZapWar*.

nierowny, nierowni (204), **nierowien** (9).

W pisowni łącznej (148), *w rozłącznej* (65).

Pierwsze e jasne; -ó- (31), *-o-* (15); *-ó-* *GrzepGeom* (7), *Strum, KochPij, OrzJan* (2), *WyprPl, SarnStat* (7), *SiebRozmyśl; -o-* *OpecŻyw* (2); *-ó-* : *-o-* *Mącz* (8:12), *OrzQuin* (3:1); *w nierowien drugie e pochylone.*

comp nierówni(e)jszy (2).

sg m N nierówny (29), *nierówien* (8); *~ (attrib) -y* (6); *~ (praed) nierówny* (9), *nierówien* (8); *-y KromRozm II, KochMon, Calag, GórnRozm, OrzJan, SarnStat, SzarzRyt; -én RejPs, BielKron, OrzQuin, RejZwierc* (2), *KmitaSpit; -y* : *-én OrzRozm* (1:1), *RejPos* (1:1). $\diamond$ *G nierównego* (6); *-égo* (2), *-(e)go* (4). $\diamond$ *D nierówn(e)mu* (2). $\diamond$ *A nierówny* (8), *nierówn(e)go* (2). $\diamond$ *I nierównym* (9), *nierówn(e)m* (1) *ZapWar*. $\diamond$ *L nierównym* (3). $\diamond$ *f N nierówna* (16), *nierówna* (1), *nierówn(a)* (2); *~ (attrib) -ã* (15); *~ (praed) -ã* (1) *GrzepGeom, -a* (1) *BielKron*. $\diamond$ *G nierówn(e)j* (6). $\diamond$ *D nierówn(e)j* (1). $\diamond$ *A nierówną* (13). $\diamond$ *A a. I nierówną* (1). $\diamond$ *L nierówn(e)j, nierówni(e)jsz(e)j* (2). $\diamond$ *n N nierówn(e)* (17). $\diamond$ *G nierówn(e)go* (1). $\diamond$ *A nierówn(e)* (5). $\diamond$ *pl N m pers nierówni* (11). *m an nierówni (cum sb gołębie)* (1). *subst nierówn(e)* (22). $\diamond$ *G nierównych* (13). $\diamond$ *D nierównym* (1). $\diamond$ *A m pers nierówn(e)* (1). *m an nierówn(e) (cum sb woły)* (1). *subst nierówné, nierówni(e)jszé* (20); *-é* (5), *-(e)* (15). $\diamond$ *I m nierówn(e)mi* (4), *nierównymi* (2); *-(e)mi GórnDworz, ModrzBaz; -(e)mi* : *-ymi ZapWar* (2:2). *f nierówn(e)mi* (2). $\diamond$ *L nierównych* (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (pięć z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.v. równy.

1. *Niejednakowy w stosunku do innych; niejednakowe między sobą; dissimilis Mącz, Calag, JanStat; anomalus Mącz; inaequalis PolAnt; indissimilis JanStat; dispar, disparatus, impar, inaequalis, inaequatus Cn* (160) : *BierEz* E4v; *Wargi nie rowne tak iż iedna więtzła niżli druga/ też głupiego znamionuia GlabGad* Ov, O8v; *KłosaAlg* A2; *GroicPorz* ff3; *BibRadz Prov* 20/23; *tyś łwego zabił á pies łwego rátował/ nierowne miłofierdzye. BielKron* 114, 437; *KwiatKsiąż* O4; *Dissimilis, Nierowny/ niepodobny/ ynákłzy,/ różny Mącz* 394a, 10d, 13c [2 r.]; *OrzQuin* O3; *GórnDworz* Hh7; *A kiedy Linea profta ná proftą przychodząc/ nie równe kąty czyni/ tedy ieden będzie kóńczáty/ á drugi będzie tępy. GrzepGeom* C3v, Dv, D2, D3; *BudBib Prov* 26/7; *Strum* C3v; *PaprPan* E4; *Vngleich fein. Nierowny Rozny Inákłzy być. Differre. Calag* 529a, 529a; *SkarŻyw* 362; *Obáč to/ przeciw haeretykom/ iż nie rowne są tych dwu łług zapłaty/ według różności załług WujNT* 275, 309; *GrabPospR* L3 [2 r.]; *Iáko w niebie nie rowne są zapłaty/ ále są rozmaíte w domu onym mieszkania: ták tu ná ziemi nie rowne są wyługi/ y ieft ieden więtzley światobliwósci niżli drugi (marg) Nie rowne wyługi y zapłaty świętych. (-) SkarKaz* 549a, 312a *marg.*

nierowny wedle czego (1): *A gdy z nabiály łtátki z folwárku wożą/ piłác znáki od ktorey Dworki: żeby znác od ktorey lepłza łprawá/ áłbo nie rowne wedle vłtáwy łtátki. GostGosp* 122.

nierowny komu, czemu (5): *BierEz* O4; *BielKron* 450; *By dwá byli naywyżly łprawcy Niebiełcy/ áłbo by byli łobie mocą równi/ áłbo nie równi OrzQuin* O3; *GórnDworz* K5v; *SkarŻyw* 456.

nierowny z czym (2): Sprawy náfze bárzo niegruntowne/ S páńfką wołą vczynki nierowne *BielKom* F7; *RejPos* 168.

W przeciwstawieniach: »rowny (6), podobny ... nierowny« (7): Węgorz niegdy wężá pytał/ By mu przyczynę dowiedziá: Gdyż mawá ftany podobne/ A czemuż ízcześnie nie rowne. *BierEz* O3v; *GliczKsiąż* P4v; *GroicPorz* ff3 [2 r.]; *OrzQuin* O3; A drugié [figury o piąci węglach] íą co máią ftrony równé/ ále nie równé kąty. *GrzepGeom* D3; *SkarJedn* 66.

Przysłowia: Ci ktorzy íą nam nierowni/ Pomocnicy íą niepewni *BierEz* O4.

Yáko nye dobrze bywa gdy nyerowne woły wkładáyą wplúg/ ták nye dobrze íoby poczyyna ten/ ktory nyerówną poymye. *GliczKsiąż* Q2.

Wyrażenia: »mało nierowny« = *prawie taki sam* (1): Ale co trzebá nam z cudzych kráíow przykádow przywodzić/ íáko Pan Bog płáci opilcy káždemu/ poniewáz dofyć tákowych mamy ínfzych á świeższych przykádow/ y w náfzey miłey Polfczce máło nierownych *WerGośc* 232.

»nierowny poczet« (2): *BielKron* 442v; Iefli nie rowne poczty maćie przeciw íobie/ Nie kwáp íie ku potkániu rádzę corko tobie. *BielSjem* 32.

»nierowny stan« (3): *Mącz* 252c; Nie rownego ftanu zóná nie dobra *RejZwierc* Aaa4v, 31 marg.

Szeregi: »nierowny a niejednaki« (1): Íákoż tedy pobor/ ktory wízytcy íednáko płáca/ ma być ípráwiedliwy ábo rowny/ gdyż łany nierowne á nieiednákíe [*imparia et inaequalia*] íą/ ták ízerokością zíemie/ íáko vrodzáiem zboża/ y ínfzemi pożytkámi? *ModrzBaz* 120.

»nierowny ani podobny« (1): [*Zbawiciel*] rzekł: To [*chleb*] moie íeft (cíáło) to á to. Y widziem ífz nierowne íeft/ áni podobne/ áni obrázowi cíáła íego/ áni niewidomemu Boftwu/ áni członkom. *SkarŻyw* 456.

a. *W funkcji rzeczownika* (5) : Rzád íeft gdzie nierowni á íeden drugiemu podlega. *SkarKazSej* 690b marg.

Przysłowia: Nie rowni nie zgodni. *BierEz* 12.

Z Nierownym w wierze/ nie pływáy ná morze. *BierEz* Q.

Yáko nye dobrze bywa gdy nyerowne woły wkładáyą wplúg/ ták nye dobrze íoby poczyyna ten/ ktory nyerówną poymye. *GliczKsiąż* Q2.

Wyrażenie: »mało co nierowny« (1): o towarzysftwie miedzy rownemi/ ábo máło czo nierownemi mowić przydzie *Górndworz* L5v.

a. *Nie dorównujący, mniejszy, słabszy, gorszy, niższy pod względem pozycji społecznej* (60) : *ZapWar* 1514 nr 2150; Raczyż tedy łáfkawa gofpodze od flúgi íwego (chocia nie rownego) przyiáć ten mały dar za wielki *GlabGad* A3v; *UstPraw* A4v; *Impar et dispar*, Nierówny/ nie mogácy podołáć. *Mącz* 276d; *KołakCath* C3v; Tu niechay moy głos/ choć nierowny idzie/ W twoy trop Dawidzie. Krolu sláchetny/ Poeto bezrowny *SzarzRyt* B4.

nierówny komu, czemu (34): Íáko ocziecz nasch slachethni Micolai nyegdi szczernyekova prziszethwschi zpyácyádyessyąth kmyeczow swoyech sobie nyerownemi *ZapWar* 1518 nr 2237, 1509 nr 2051; Gołębie z Kániá walczyli/ Ale íey nierowni byli *BierEz* N, M4; *OrzRozm* Q marg; *OrzQuin* Z2v; Hárdemu íie zdá íz mu nikt nie rowien/ On íkorzány wor ktory pełen gowien. *RejZwierc* 218v; *BielSpr* 26v; *MycPrz* I B2v; íą tácy/ íz íię íobie zdádzą być naylepízemi/ álbo wždy

tákimi od drugich chcą być widziani [!]. y dla tego drugiemu gárdzą/ y mniey ich łobie ważą/ rozumiejąc ie łobie być nierownemi [*sibi impares*]. *ModrzBaz* 56v, 57; *GórnRozm* E2; tedy zápláci winę od káždého pomocníká łobie równého trzy grzywny/ á od nierówného [*sibi ... a dissimili JanStat* 642] fześć łkótów *SarnStat* 581, 581, 823, 824; *KmitaSpit* A2; Oycze miłósierny/ A day bym y tu baczył/ iżem proch mizerny/ Y nierowny ták ciężkich przygod nawálności/ Niech znam moją możliwością wielkie twe lutości. *SzarzRyt* B2v, B2v. Cf *nierowny komu, czemu czym; komu, czemu w czym*, »nierowny dobrym ludziom«.

nierowny komu, czemu czym (4): *RejPs* 24v; Polńce żadne państwą wolnością nierowne. *OrzRozm* D2 marg, Q; Litwin niczym Polakowi nierowien. *OrzQuin* Q3v marg.

nierowny komu, czemu w czym (9): Boiárzyn czáfu iednego/ Máiąc koniá wybornego: Kupił k niemu y drugiego/ Niwczym iemu nierownego. *BierEz* O4v; *KromRozm II* q4v; [*Europa*] náukámi dáleko przewyżłíła Azyą y Afrykę/ ácz im w bogáctwie y w wielkości nie równá *BielKron* 271, 170, 185v; *RejZwierc* 242v; *StryjKron* 482. Cf »nierowny w rodzaju«.

nierowny ku czemu (2): gdy tim darem (acž nie wielkim, á ku twey zacznóci barzo nierownym) wdzięczność vmyłłu mego y powolność obiawie *MiechGlab* ktv. Cf *nierowien czym ku czemu*.

nierowien czym ku czemu (1): Czemu nie wołáłz á nie nárzekałz s tymi Proroki świętymi Páńfkiami? á cześ niczym nie rowien áni podobien ku dołtoieństwu ich *RejPos* 309v.

nierowny z kim, z czym (2): COž moy miły Kozerá/ małz wždy zá zyłk s tego/ Ižeś ták bárzo pilen/ thuzá żołędnego. Tráciłz sławę/ mnimánie/ dobre mienie/ miárę/ Y nie równą z drugimi/ iuž małz ná włzem wiárę. *RejZwierc* 124. Cf »mało nierowny«.

W przeciwstawieniach: »rowny ... nierowny (3); być nierownym ... przechodzić« (4): Aczkolwiek byli nierowni Włóscy álbo Niemieccy [...] Cefárzowie Greckim Cefárzom w państwach/ włzákże łpráwą dobrą á rzádem zwyczáynym przechodzili ie *BielKron* 170; ábowiem práwo dla tego iełt połtánowione/ żeby to co iełt nie rowne/ rowne było/ to iełt vbogi bogátemu nie rowny/ nie możny możnemu słáby mocnemu/ boiáźliwy śmiálemu *GórnRozm* E2; *SarnStat* 581, 824.

W charakterystycznych połączeniach: *nierowny(-a, -e, -i) dar, drudzy* (2), *głos, kmiecie, koń, krewkości zmysłów, majętność, nikt, państwo (żadne państwa)* (2), *persony* (2), *pomocnik (pomocnicy)* (4), *samsiad, sługa, swobody, ubogi, wiara; nierowny możliwością, niczym* (2), *wolnością; nierówny w bogactwie, bostwie, dzielności, ni w czym* (2), *państwie (państwach)* (2), *wielkości*.

Wyrażenia: »daleko nierowny« [*w tym: od czego* (1)] [*szyk 1:1*] (2): *BielKron* 400; kto ták wiele miáłt [...] ták zacnych/ ták obronnych rozumie/ áby ie Turek pošieć mógl? poniewáż Wiedeń fam dáleko od tych nierówny/ [...] wżyłtkę turecką moc y gwałt wielki jednym tylko murem odpárl *OrzJan* 80.

»nierowny dobrym ludziom« (2): Též wftáwiamy/ iż tácy którzy potáiemnie [...] złódzieie y zbiegi álbo vtrátniki chowáią/ [...] tákowi to czyniác łą przezeczcí/ y nierówni dobrym ludzióm [*impares viris probis et bonis JanStat* 621] máią byđż rozumieni. *SarnStat* 701 [*idem*] 707.

»w leciech nierowny« (1): Menelaus okrągło swoje słowa kładzie, Mało, lecz rážno mowiác, bo nie wielomowny Ani odrzeczny, choć młódszy [*od Uliissa*] i w leciech nierowny. *KochMon* 26.

»nierowny lud« (1): Ktory nierowny lud ma przeciw nieprzyacielkiemu [!]/ ofadz mężnemi y zbroynemi ludźmi thwoy prawy rog przeciw nieprzyacielkiemu lewemu/ á fwoy lewy odlož od nieprzyacielkiego prawego po ftronie fwoiego woyská. *BielSpr* 36.

»mało nierowny [z czym]« (1): [Bona] fie rodziłá we Włofzech w domu Sforców ftárożytnym/ á máło nie równym z czály témi kiedy Włofka ziemiá ftánęła *OrzJan* 128.

»nierowny poczet« (4): [Rzymianie] nie rowny poczet ludzi mieli przeciw Porfenie/ wżákże fie dobrze potykáli y mężnie fie bili. *BielKron* 106, 124, 400; *StryjKron* 205.

»nierowny do potkania, ku potkaniu« (1:1): *BielSpr* 26v; Xiążę Mfcifław [...] przeftrażony mocą nieprzyacielką/ y bacząc fie być nierownym do potkania/ vciekł ná Lucko *StryjKron* 225.

»nierowny [komu] w rodzaju« [szyk 1:1] (2): *ZapWar* 1542 nr 2559; Iefli ktory Szláchcic/ álbo ktory mięniąc fie bydz fzlácheckiego rodu rzecze: iż kto iemu będąc nierowny w rodzáiu [impar ... in generatione *JanStat* 556]/ zádał mu fłowá zelżywé: tedy ón obwiniony/ ktory nie iefł fzláchcicowi rowny/ iefli fie záprzy/ iż mu nie zlorzczył/ włafną przyfięgą oczyści fie. *SarnStat* 238.

»wojsko nierowne« [szyk 2:1] (3): *BielSpr* 21v, 26v; Panie Boze racz bydz strozem naszych bo nierowne woisko *ActReg* 171.

Szeregi: »niegodny albo nierowny« (1): iefliby ich [hetmanów] woysko nie było godne álbo nie rowne nieprzyacielkiemu ku pothkaniu/ nie dáwać nikomu znác/ po fobie vmyfłu fwego *BielSpr* 26v.

»nie rowien ani podobien« (1): *RejPos* 309v cf *nie rowien czym ku czemu*.

»rowny i nierowny« = *similis et indissimilis* *JanStat* [szyk 3:1] (4): Iakom ya nyeprzyszethl sze dwyemadzesczama person szoby nyerownymy yszechtermy szoby rownymy *ZapWar* 1509 nr 2051, 1542 nr 2559; *SarnStat* 581, 823.

a. *W funkcji rzeczownika [komu]* (5) : w tym [...] pokaże fie we mnie nie hárde fercze/ iż z nierownym fobie fkoftzowácim fie nie fromał *GórnDworz* 18.

W przeciwstawieniu: »rowny ... nierowny« (3): Iakom ya nyeprzyszethl szethrzymy szoby rownymy aszdzieszacza sobye nyerownymy *ZapWar* 1513 nr 2127, 1509 nr 2068, 1510 nr 2062.

Szereg: »rowny i nierowny« (1): yako [...] Slachethny gyrzy Rybyenskj [...] przyszedszy szamo czwarth zgemu rownymy y nyerownymy *ZapWar* 1532 nr 2414.

b. *Znacznie przewyższający, większy, mocniejszy, lepszy, przewyższający pozycją społeczną* (4) : *RejPs* 91v; iżechmy fą w nierowney fálce v niego [Boga]/ niżli kwiatki polne ábo ptafzétá niebieskie. *RejPos* [219], 220; *StryjKron* 340; *PowodPr* 13.

nierowny komu, czemu (5): *KochPij* C2v; A Wielmożny záś dla czći nierowney fwoiemu Stanowi/ [...] rad czyni káżdemu Dobrze/ by tefz y Reftem oftátká dołożyc/ Cnoty/ Sławy nábytey/ byle nie z vbożyć. *KořakCath* C3v. Cf »praca nierowna«, »wojsko nierowne«.

nierowny ku czemu (3): przyfcie Mefyafzá tego/ nie miało fie fciągác na wybáwienie doczełne/ ále ná ono wieczne/ ktore nie rowne było ku nędznemu fwiátu temu. *RejPos* 231, 177, 230v *marg*.

nierowny z czym (1): (*marg*) Nierowne fmyfły náłze s pogáńfkiami. (–) Aczkolwiekci [...] wżyfcy [...] fmyfłow fwoich vzywamy. Ale nam powořánym á przeřrżánym fwoim nierowno ináčzey raczył [Pan] dáć [...] ty dáry fwoie [...] iż fie możemy przypátrzyć fwiętemu Bořtwu iego *RejPos* 205v.

Zwrot: »o nierowną się rzecz pokusić, nierownych się rzeczy kusić, na nierowne się rzeczy puszczać« = *starać się o coś bardzo trudnego albo niemożliwego do osiągnięcia* [szyk zmienny] (4:1:1): *RejPs* 88v; *KwiatKsiąż* L2; gdy Minucius młody Hetman ieden Rzymłki na nierowne fie rzeczy pułzczał *RejZwierc* 149v; *WisznTr* 24; Tákże też nie to zgubiło one Krole cne/ iż ná woynę iecháli/ ále to/ że fie o nierowną rzecz pokušili prosto fie rzućili z motyką ná łońce. *GórnRozm* A2; *KochPij* C2v.

Wyrażenia: »daleko [czym] nierowny« (1): huffy nieprzyiaćielłkie dáleko lidzbą y mocą nierowne/ ítárli y siłę ich rozłypáli *SkarŻyw* 358.

»nierownym działem« = *nie tak, jak powinno być, niesprawiedliwie* (1): Páni płáci [kramarkom] iáłowicą Abo siemieniem z nabiątem A przedlie nierownym działem Bo iednák czymkolwiek płáci Drugą połowicę tráci *RejRozpr* H4.

»nierowny lud« (1): Pánu Bogu wżyŝcy dzyękowáli zá takąwą łáłkę/ którą nád nimi raczył vkázác/ iż nierowny lud w wielkości zuchwály porázili *BielKron* 422v.

»nierowna moc« (3): Wielekroć fie ítáráli znierownemi przeciwko mnie mocamy/ ná głowę mie wykorzenić nieprzyiaćiele moi *RejPs* 38v; *RejPos* 230v *marg*, 231.

»nierowny poczet« (1): Rozmáitým obyczáiem náłzy Krześcijanie muŝieli ie [nieprzyiaciół] podchodzić/ widząc nierowny poczet przeciw łobie *BielKron* 460.

»praca nierowna [czemu]« (1): [A] ktore są takie siły, [I]żby sie nie przełomiły. (...)wszy pracą gwałtowną, Swemu stanowi nie równą? *BierRozm* 21.

»wielkość nierowna« (1): pothkáli fie łnimi ále porázeni od wielkości nierowney. *BielKron* 360v.

»nierowniejsze wojska« (1): Bo tu ielzczę męźnieyŝy ná Podolu w Ruši/ Káždy o nierownieyŝe woylká fie s tych kuš *PaprPan* Cc3.

»wojsko nierowne« [*w tym: komu* (2), *przeciw komu czym* (1)] (3): *BielKron* 355; Iozáphát [...] gdy nań było przyŝzło woylko pogáńłkie iemu nierowne/ [...] vczynił záłobliwą prošbę o wípomożenie ku Pánu łwemu *RejPos* 46; *Darius* gdy leżał we złym mieyfcu z woylkiem przeciw Scytom/ obaczył woylko nierowne przeciw łobie wielkością/ boiác fie nieprzyiaćielá [...] vłtąpił ná inne mieyŝce lepŝe *BielSpr* 45.

Szereg: »nierowny a niepodobny« (1): A zápomnieli onego Proroctwá Ezáiałzowego/ iż moc tego obiecánego Mefyałzá/ nie miáła należec w możności łwiátá tego/ [...] O nierownáłz to moc nędznikom opowiadał ten łwięty Prorok y ini Prorocy/ á nie podobną ku mocy łwiátá tego. *RejPos* 231.

αα. *W funkcji rzeczownika* (9) : Przyniołoby to v łwiátá (choćiaż z nierownym/ bo on zacny y powaźny Prálat/ á ia lichotá/ on w murzech/ á ia pod murem/ ná wále/ nád łtawem miełzkániczko do czáfu mam/) gniew/ y nieprzyłtoyne z gniewu myšlenie/ o niełfułzney nákoniec pomšćie. *CzechEp* 6.

nierówny komu (1): Mamy też łiełcz za łtołem a z nierownym łobie Kto w tym pirwey nie byuał kazdy fie włeb skrobie *RejJóz* O3.

Przysłowie: Nierownemu vłtáp koźdemu. *BierEz* R4.

ααα. »nierowna« [w tym: sg (2), pl (4)] (6) : ále widząc nie równą/ vchodził obronną ręką do Kokenhaufu Zamku fwoiego nad Dźwiną *Strykron* 767.

Przysłowia: Kto wżytkim ftráfzen wżytkich fie bać muśi/ Bo fie więcz krzywda o nierowne kuśi. *RejZwierc* 225v.

O nierówną fie niekuś: weźm tę rádę zdrową *WyprPl* C3v.

Zwrot: »o nierowne (a. nierowną) się (nie) (po)kusić« = starać się o coś bardzo trudnego lub niemożliwego do osiągnięcia [szyk zmienny] (5): Ty nową wojnę wżczynalż/ á bárzo fie kuliśz O nie rowne/ boię fie/ że vftąpić mułiśz. *ProtBaz* E2; *RejPos* 209v; *PaprPan* Aa. Cf *Przysłowia*.

α. *Nieźrównany; incomparabilis Calep, Cn* (4) : [Skanderbeg] zwycięstwo nierowne otrzymał *BielKron* 242 v; *Calep* 521b.

nierowny nad kogo, nad co (2): *RejPs* 91v; [Penelope] nierowney cudności w młodości nád ine byłá. *BielKron* 25v.

2. *Niejednakowy sam w stosunku do siebie, taki którego części składowe są niejednakowe; iniquus Mącz* (50) :

Przysłowia: (nagł) Pomoc nie równa nie pewna. (-) [...] Ci ktorzy fą nam nierowni/ Pomocnicy fą niepewni *BierEz* O4.

Diomedes et Glauci permutatio, proverbium, Nierowny frimárk/ konia dáć zá bark. *Mącz* 89c.

Wyrażenia: »nierowna bitwa« = *pugna iniqua Mącz* [szyk 1:1] (2): [Łoktek] trapił s káthow vrywkámi nieprzyáciele kędy mogł/ nie ftaćzáiąc bitwy nierowney *BielKron* 372; *Mącz* 170c.

»nierowny frymark« (3): *Mącz* 89c; [Wenera] od ciebie nierowny bárzo frymárk bierze. Zá łanią dziewczkę twoię *PaprPan* Ff4v; *SiebRozmyśl* H4v.

»małżeństwo nierowne« (1): Thu káždy może obáczyć/ k cze^{mv} fie tákie małżeństwo fciąga nierówne *BielKron* 211v.

»nierowne potykanie« = *dispar a. impar certamen Cn* (1): Iniqua certatio, Nie równe potykánie. *Mącz* 49d.

»nierowna przemiana« (1): iako fie to nierowná przemiana ftała/ flugę mi dáno za pana/ za Iezufa Iána/ [...] fтворzenijé za fтворzyciela *OpecŻyw* 148.

»nierowna przyjaźń« (1): O moy miły Pánie/ nie rownalż to przyjaźń/ iż ty to nędzne błoto á ten nędzny proch á márną glinę zowiełz być przyácielem fwoim. *RejPos* Ooo3v.

»nierowna rzecz« (1): O iako nierowná tedy fie rzecz ftała/ fyn przed matką ftał w Betanij/ chtżątz datz fwé mileé matce z fiebie niéktoré vcieffenié/ a Iudáls z drugié ftrony zraydtza lakomy ftał w Ieruzalem przed żydmi przedáwaiątz Iezufa ku fmierci. *OpecŻyw* 85.

»nierowne stadło« = *nuptiae innuptae Mącz* (2): [myszur lwa] o to żadał/ By mu fwą corę żoną dał. Zle fie myfzy przygodziło/ Iż nierowne stadło było *BierEz* Pv; *Mącz* 252c.

»nierowna walka« [szyk 6:3] (9): *BierEz* E4v; *BielKron* 125v; Walká nierowna z Bogiem. *RejAp* 163v *margin*, 145, 164, Ee2v; *RejPos* 31, 54, 63v.

»nierowna wojna« (1): O iáko nie równa wojná kto z nim [z Bogiem] przymierze łamie/ á gniew iego grzełżąc ná fie pobudza. *SkarKaz* 209a.

»nierowne zdjęcie« (1): Nie równe náfze zdjęcie zwámi iest, fzukaycie Indzie powinowáctwá, nie zemną vpádlým. *CiekPotr* 36.

Zestawienie: mat. »liczba nierowna« = *liczba nieparzysta, tj. nie dająca się podzielić na dwa zbiory równie liczne* (1): Potym iest troycza pirwfa liczba nie równa *KłosAlg* A2v.

a. *Nie mający równej, gładkiej powierzchni; skalisty; stromy; salebrosus* *Mącz, Calep, Cn; asper PolAnt, Mącz; denticulatus, rugatus, scaber Mącz; anomalus, lacunatus Calep; inaequalis Cn* (24) : *Ascensus iniquus, Nierówny/ trudny wchod ná gorę. Mącz* 170c; *Ruidus sive ruuidus, Gruby/ nierówny. Mącz* 360a, 364d; *Iniquus, inaequalis: hoc est, non planus – Nie równi. Calep* 538a, 73a, 577b, 939b.

W połączeniach szeregowych (2): *Loca verrucosa, Przikre/ górzyste/ wyłokie nierówne mieyfcá. Mącz* 485c, 364d.

W przeciwstawieniach: »rowny (5), gładki ... nierówny« (4): *Conchae propriae sunt, quae testam levem habent politam [...] Ostrum vero sive Ostrea quae asperam scabram [...] Konchy gładką fczczelzuyę álbo skorupę máyá. Ostrea vero chropáwą y nierówną. Mącz* 62c; *GrzepGeom* C2; *Ktory fie iezdno potykác ma/ pátrz mieyfcá rownego álbo trochę obwyfz/ kthory s piefzym ludem/ pátrz nierownego/ to iest/ gor/ chroftow/ álbo dolin BielSpr* 36v, 20.

Wyrażenia: »nierowna droga« (1): *iedźże ná nim [na koniu] przez zagony áby téz nierownym drogám przywykał SienLek* 191. [Cf **b.**]

»nierowne miejsce« = *iniquus locus Mącz, Cn; locus verrucosus Mącz; (con)fragosus a. inaequalis locus Cn* [szyk 4:4] (8): *Y boiác fię áby ná mieyfcá nie równe [aspera loca] nie przyfzli/ rzućiwfzy cztery kotwice z okrętu/ prágnęli áby dzień náftáł. BibRadz Act* 27/29; *Lacunosus, Pełny grub/ rowów/ nierownych mieyfc y dołów. Mącz* 182c, 170c, 485c; *BielSpr* 15v, 19v, 20, 36v.

»pole nierowne« (1): *tráfi fie pole nierówne/ á czoło álbo inny vff muśi fie nie ná rownym mieyfcu zákrzywić/ co iest fzkodliwie/ bo tákie mieyfce fnádnie przerwie nieprzyiaćiel BielSpr* 20v.

Zestawienie: geom. »superficies nierowna« (2): *SUPERficies téz/ iedná iest równa/ druga nie równa. GrzepGeom* C2, C2v.

Szeregi: »chropawy i nierówny« (1): *Mącz* 62c cf *W przeciwstawieniach.*

»nierówny albo skrabowaty« (1): *Paznochty grube gdy rośtá, vkazuią thez grubość przirodzenia y pokarmu zwłáfzcza gdi będą nie równe albo fkrabowate, (chyba iżby to było z vrazu) GlabGad* P4.

Przen: Pełen przeszkód [komu] (2) :

W przeciwstawieniu: »rowny ... nierówny« (2): *Iáko drogi iego równe fą ludziam świętym/ ták złośnikom fą nie równe [sicut... viae eius recte sanctis, sic iniquis offensiones]. BibRadz Eccli* 39/28; *BudBib Eccli* 39/28.

b. *Kręty* (1) :

Wyrażenie: »nierowna droga« (1): *Anfractus, [...] Lomište á nie równe drógi/ skalifte á opoczfte mieifcá. Mącz* 9c.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : *Iniquus, [...] Niefpráwiedliwy/ nierówny. Mącz* 170c; *Impar, Non par, inaequale – Nierówni. Calep* 509b; *Inaequalis, Non aequalis, dispar – Nierowny. Calep* 516a.

Synonimy: **1.** *inakszy, niejednaki, niejednakowy, niejednostajny, niepodobny, niezgodny, różny*; **b.** *przewyższający*; **2.a.** *chropawy, chropowaty, dołowaty, kamienisty, opoczysty, pogruchotany, połomisty, przepadły, skropawy, skropowaty*; zest.: *nierownia*; **b.** *krzężysty*.

Cf **BEZROWNY**, NIEROWNANY, **1. NIEROWNIE**, **ROWNY**

MF